

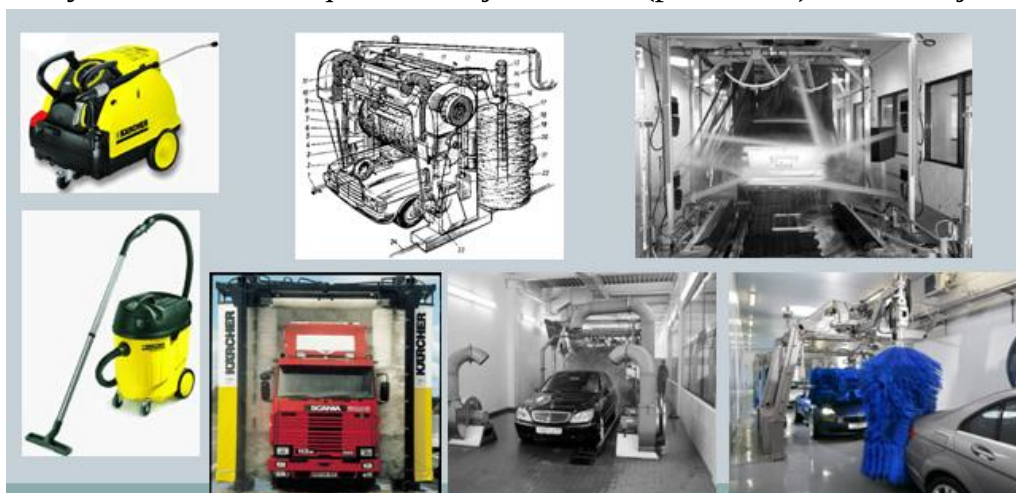
YENGIL AVTOMOBILLAR DETALLARIGA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISH VA TA'MIRLASH TEXNOLOGIYASI

Andijon davlat texnika instituti
 "Avtomobilsozlik va transport" fakulteti
 "Avtomobil servisi" yo'nalishi 3-kurs talabasi
Jo'rayev Jasurbek Doniyorbek o'g'li
 Ilmiy raxbar: **A.X. Patidinov**

Kirish. Avtomobillarga to'la ravishda (kompleks) xizmat ko'rsatuvchi korxonalarda quyidagi ishlab chiqarish uchastkalari tashkil etiladi:

- avtomobillarni yuvish va quritish;
- avtomobillarni TXKga qabul qilish va ularni egasiga topshirish;
- maxsus diagnostika uchastkasi;
- texnik xizmat ko'rsatish postlari;
- ta'mirlash va agregatlarni almashtirish postlari;
- kuzov elementlarini (eshiklari, qanotlari, bamperlari va h.k.) ta'mirlovchi postlar;
- agregatlar va detallarni ta'mirlovchi ustaxonalar;
- g'ildiraklar va shinalarga xizmat ko'rsatuvchi ustaxonalar;
- akkumulyatorlarni ta'mirlovchi va zaryadlovchi ustaxonalar;
- elektr jihozlariga xizmat ko'rsatuvchi ustaxonalar;
- dvigatelning tahminot tizimi priborlari (karbyurator, injektor, benzonasos va h.k.) ga xizmat ko'rsatuvchi ustaxonalar;
- kuzovni ta'mirlash kompleksi (tunukasozlik, payvandlash, armatura, bo'yashga tayyorlash, bo'yash va quritish).

Avtomobillarni yuvish, tozalash va quritish ustaxonasida: avtomobillar salonini yig'ishtirish va tozalash, motorni va kuzovni har tomondan, shuningdek ostidan ham yuvish, kuzovni quritish va jilo berish (polirovka) ishlari bajariladi.

Maxsus diagnostika mintaqasi: avtomobillarni, ularning agregatlari, mexanizmlari va tizimlarining texnik holatini aniqlash, baholash bilan shu g'ullanadi.

Diagnostika jarayonida texnik xolatni aniqlash avtomobilni qismlarga ajratmasdan, maxsus dasturlarga asosan jixozlar, o'lchov va nazorat asboblari yordamida bajariladi. Diagnostika TXK va ta'mirlashning muxim elementi va nazorat ishlarining asosiy qismi bo'lib, uni bilib qo'llanilsa mehnat sarfi kamayadi va ish unumi oshadi. Eng muhimi bajarilgan ishning sifati va avtomobillarning texnik xolati yaxshilanadi.

Barcha avtomarkazlarda va zamonaviy ASS larida maxsus jixozlangan diagnostika postlari tashkil etilgan.

TXK postlari: to'satdan, kutilmaganda avtomobilda nosozliklar, buzilishlar sodir bo'lishi ehtimolini oldini olish ishlarini bajarish uchun m o'ljallangan. Ma'lumki, bu ishlar tekshiruv-nazorat, qotirish maxkamlash, sozlash, moylash va mayda ta'mirlash ishlaridan iborat bo'lib, kerakli texnologik jixozlar bilan ta'minlangan postlarda, maxsus ko'rish ariqchalari ustida yoki ko'targichlar, estakadalarda bajariladi. TXK uchastkasining ayrim postlari ba'zi ishlarni, masalan, moylash, oldingi g'ildiraklarni o'rnatish burchaklarini tekshirish va sozlash, chiqindi gazlar zaxarliligini me'yoriga keltirishga ixtisoslashtirilgan bo'lishi mumkin.

Agregarlarni almashtirish postlari: avtomobillarning agregatlari, uzellari va tizim qismlarida sodir bo'lgan buzilishlar, nosozliklarni tuzatish uchun xizmat qiladi. Ko'p xollarda bu buzilishlar va nosozliklarni oddiy sozlash yoki qotirish bilan bartaraf etib bo'lmaydi, buning uchun o'sha agregat yoki uzel avtomobildan yechib olinadi, ba'zi bir qismlar almashtiriladi yoki maxsus ustaxonalarda ta'mirlanadi.

Akkumulyator ustaxonasida: akkumulyatorlar batareyasiga xizmat ko'rsatiladi, ta'mirlangandan so'ng yangidan zaryadlanadi, distirlangan suv va elektrolit tayyorlanadi. Ta'mirlashga yaroqli akkumulyator batareyasi avtomarkazlar, yirik ASSlar yoki maxsus ixtisoslashgan ustaxonalarda korpusini almashtirib yoki mastika qo'yib tuzatish, plastinkalari va seperatorlarini almashtirish, qo'r g'oshinli setkalari va klemmalarni qalaylash, kavsharlash bilan ta'mirlanib, ishlash qobiliyati tiklanadi.

Elektr jixozlarini ta'mirlovchi ustaxonada: esa elektr va elektron jixozlar (generatorlar, starterlar, turli uzatma elektromotorlari va h.k.) va boshqa nazorat-o'lchov asboblari tekshirilib ko'riladi, zarurat bo'lganda ta'mirlanadi. Shuni ta'kidlash lozimki, bu jixozlarning nosozligi avtomobillarning o'zida, ta'mirlash postlarida yoki bartaraf etilishi iloji bo'lmagan xollardagina ular ustaxonada bajariladi.

Ta'mirlashga keltirilgan agregatlar avval maxsus jixozlarda tekshirib ko'rib, so'ngra qismlarga ajratiladi, yuviladi, tozalanadi, quritiladi va defektovka qilinadi, ya'ni yaroqsizlari yangisiga yoki yaroqlisiga almashtiriladi, bazilari ta'mirlanadi va yana yig'ilib sinab ko'riladi.

Ta'minot tizimi asboblari va jihozlarini ta'mirlovchi ustaxonada esa yonil g'i nasosi, karbyurator, injektorlarni qismlarga ajratib, yuvib, tozalab, yaroqsiz detallarini almashtirib, so'ngra qaytadan yig'ib, tekshirib va sinab ko'riladi.

Kuzovlarni ta'mirlash ustaxonasi barcha ustaxonalardan eng kattasi bo'lib, undagi ishlarning xajmi va murakkabligi ko'p vaqtni talab qiladi. Kuzov ustaxonalari bir necha mustaqil ishlab chiqarish uchastkalaridan, tunikasoqlik, bo'yashga

tayyorlash, bo'yash va quritish va armaturalarni ta'mirlash jamlamasidan iboratdir. Bu ustaxonaga kuzov barcha agregatlar va osma qismlardan ajratilgan holda keltiriladi. Kuzovni ta'mirlash tunikasoqlik uchastkasidan boshlanadi. Bu joyda urilib shikastlangan kuzovlar maxsus jihozlarda, vintli, gidravlik tortmalarda tortilib to'g'rilanadi, zanglashga uchrab chirigan joylari kesib tashlanadi.

Bo'yash joyi alohida yopiq germetik kamera bo'lib, ishonchli havo so'rish va haydash asosida ishlovchi ventilyator bilan jihozlanadi. Bu kamerada kuzov satxiga, avvalo xomaki bo'yoq grunt sepiladi, korpusiga shovqinga va zanglashga qarshi ishlov beriladi hamda maxsus purkagich pistoletlarda bo'yoq sepiladi. Nitroemalli bo'yoqlar tez, 20 minut ichida, past xarorat (18-20 C)da quritiladi, agar sintetik emal bo'yoqlar ishlatilsa, quritish uchun kuzovni (110-130 C) haroratda 30-50 minut saqlanadi. Kuzov jamlamasining yana bir uchastkasi bo'lib, bu joyda eshiklar, kapotlar, yukxona oshiq-moshiqlari, qulflar, oynalarni ko'tarib-tushirish mexanizmlari ta'mirlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Asliddin P. et al. SILINDR-PORSHEN GURUHI ELEMENTLARINING TAVSIFI VA DVIGATELNING EFFEKTIV KO'RSATKICHLARI //Scientific Impulse. – 2023. – T. 1. – №. 11. – C. 605-611.
2. Asliddin P. et al. PORSHEN HALQASINING ISHIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR //Scientific Impulse. – 2023. – T. 1. – №. 11. – C. 611-620.
3. Xusniddin o'g'li P. A. PORSHEN HALQANING UZOQ ISHLASHINI BELGILOVCHI ASOSIY KATTALIKLAR //Научный Фокус. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 680-685.
4. Yuldashev A., Abdumuminova N., Xalimov J. ПОВЫШЕНИЕ КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ СТУДЕНТА ОБЪЕКТИВНО С НАУЧНЫМИ ИССЛЕДОВАНИЯМИ //Точная наука. – 2018. – №. 26. – C. 113-115.
5. Javlonbek Kholmiraev, Isroiljon Kuchkorov, Adhamjon Kakhkharov PROBLEMS OF CARRYING OUT AUTO TECHNICAL RESEARCH WITH THE PARTICIPATION OF TWO-WHEELED MECHANICAL VEHICLES // Central Asian Academic Journal of Scientific Research. 2022.
6. Mamadzhonov B. et al. Dielectric separation //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 471. – C. 02017.
7. Ikromov N. et al. Analysis of transport and its cargo processes //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 548. – C. 03021.